

FACTSHEET ARBEIDSMARKTREGIO ZWOLLE

Bouw

COLOFON

Uitgave

Etil B.V.

Datum

November 2020

Auteur

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Adresgegevens

Etil research group

Arendstraat 10

6135 KT Sittard

Telefoon 043 350 6280

www.etil.nl

arbeidsmarktinzicht@etil.nl

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
BOUWPRODUCTIE	6
WERKGELEGENHEID	7
KENMERKEN WERKENDEN	8
ARBEIDSMARKTSPANNING.....	13
SPANNINGSINDICATOR VOOR BEROEPEN IN DE SECTOR BOUW	14
VACATURES IN DE SECTOR BOUW	16
BELEMMERINGEN WERKGEVERS IN DE SECTOR BOUW: PERSONEELSTEKORT.....	17
DEELNAME BOUWOPLEIDINGEN	18
BENODIGDE INSTROOM IN DE SECTOR BOUW	19
ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL	20

BELANGRIJKSTE INZICHTEN

- Het aantal arbeidsplaatsen in de sector Bouw in arbeidsmarktregio Zwolle is tussen 2008 en 2015 scherp gedaald, en daarna t/m 2019 juist weer fors gestegen. De prognoses t/m 2023 laten ook een forse stijging in het aantal arbeidsplaatsen zien, al zijn deze met onzekerheden omgeven.
- Timmerlieden, productiemachinebedieners en bouw-/natuurkundig technici vormen de grootste beroepsgroepen in de sector. Het aantal lassers en plaatwerkers nam tussen 2018 en 2019 relatief het snelst toe.
- De arbeidsmarkt voor beroepen in de sector Bouw in arbeidsmarktregio Zwolle is 'krap'.
- Werkenden in de sector zijn relatief wat ouder en lager opgeleid, maar hebben ook vaker een vast dienstverband en een fulltime aanstelling.
- Het aantal mbo studenten in voor de sector relevante opleidingen, stijgt sinds 2015.

INLEIDING

De bouwsector had begin 2019 vijf jaar hoge productiegroei achter de rug, maar aan deze ontwikkeling lijkt een einde te komen. In 2019 groeide de bouwsector al minder hard, mede door de stikstofproblematiek en minder bouwvergunningen ¹. In 2020 kwam daar de coronacrisis bovenop, waardoor de sector naar verwachting zal krimpen. Door de financiële onzekerheid die de crisis met zich meebrengt, stellen veel mensen bijvoorbeeld verbouwingen of de bouw van een nieuwe woning uit ².

Deze ontwikkelingen hebben ook hun weerslag op de sectorale arbeidsmarktspanning in arbeidsmarktregio Zwolle. De bouwsector kent al jaren een hoge arbeidsmarktspanning, maar deze is in 2019 niet verder toegenomen. Daarnaast leidt de verwachte vraaguitval als gevolg van de coronacrisis, in 2020 en 2021 waarschijnlijk tot een afname van de arbeidsmarktspanning. Binnen de sector zijn er tussen beroepsgroepen echter grote verschillen. Zo is de arbeidsmarkt in het eerste kwartaal van 2020 erg krap voor loodgieters en pijpfitters, terwijl deze voor bouwarbeiders in de ruwbouw relatief ruim is. Hiermee volgt arbeidsmarktregio Zwolle de landelijke trend.

Gezien de plotselinge omslag in de sector als gevolg van het coronavirus, is er grote behoefte aan cijfers én een analyse van de belangrijkste trends en ontwikkelingen die de arbeidsmarkt van de bouwsector beïnvloeden. Actuele, onderbouwde informatie is een absolute voorwaarde om effectief te kunnen reageren en anticiperen. Deze sectorale factsheet levert hieraan een belangrijke bijdrage.

Toelichting factsheet

Het is van belang om te onthouden dat als we naar de bouwsector verwijzen in deze factsheet, de cijfers van bijbehorende grafieken gebaseerd zijn op die van de sector Bouwnijverheid (SBI-indeling 2008, update 2019). Daarnaast staat bij grafieken die sectoren of beroepsgroepen omschrijven, dikwijls het label 'Totaal'. Deze categorie omvat alle mogelijke sectoren of beroepsgroepen. In het geval van beroepsgroepen betekent dit dus dat deze categorie niet beperkt is tot de beroepsgroepen die in de grafiek getoond worden.

In deze factsheet komen ontwikkelingen aan bod die te maken hebben met de arbeidsmarkt voor de bouwsector in de arbeidsmarktregio Zwolle. De arbeidsmarktregio Zwolle (13 gemeenten) vormt de kern van economische regio Zwolle (22 gemeenten) en de resultaten zijn om deze reden in bepaalde mate ook van toepassing op de economische regio Zwolle (Regio Zwolle).

Hoewel deze factsheet al een uitgebreid beeld schetst van de sector, kunt u op onze coronamonitor (www.arbeidsmarktinzicht.nl/coronamonitor) nog meer actuele informatie vinden omtrent de impact van de coronacrisis op de sector, de regionale economie en -arbeidsmarkt.

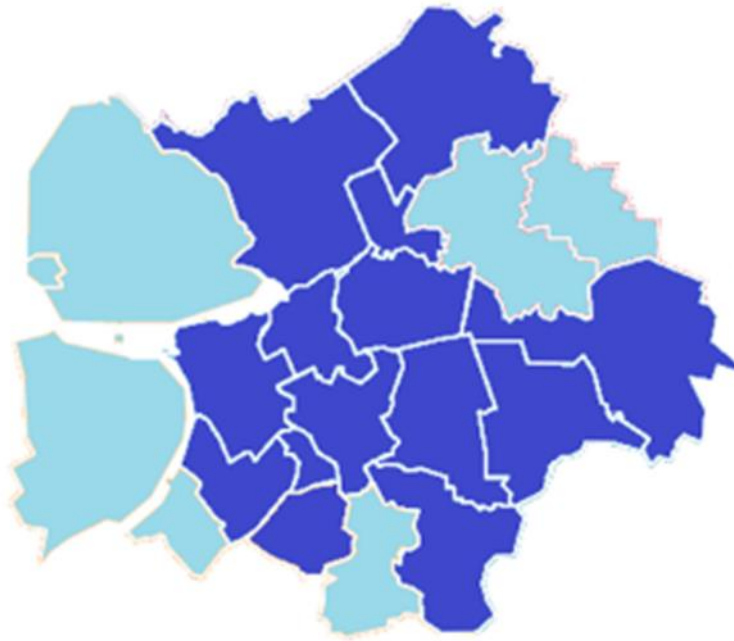
¹ EIB, Trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt 2019-2023:

https://www.eib.nl/pdf/Trends%20op%20de%20bouw%20arbeidsmarkt%202019-2023_web.pdf

² EIB, Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis:

<https://www.eib.nl/pdf/Notitie%20Vooruitzichten%20voor%20de%20bouw%20na%20de%20coronacrisis.pdf>

Figuur 1 Arbeidsmarktregio Zwolle (donkerblauw) en economische regio Zwolle, ook bekend als Regio Zwolle (lichtblauw)

BOUWPRODUCTIE

Figuur 2 Mutaties (%) bruto binnenlands product en bouwproductie ten opzichte van voorgaand jaar

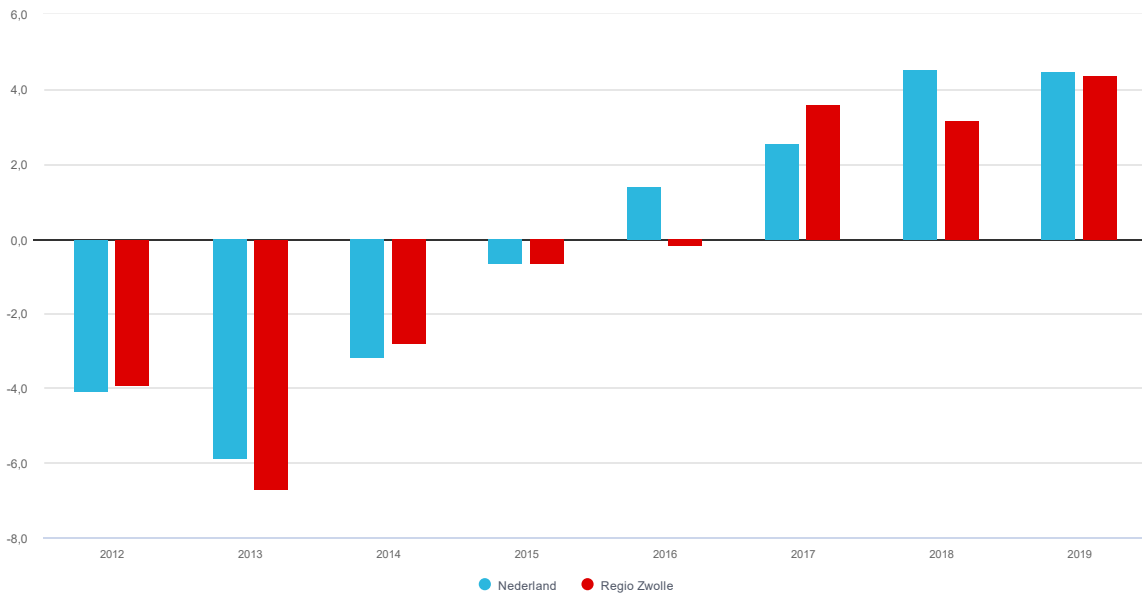
Bron: CBS

Deze grafiek laat zien dat de bouw een conjunctuurgevoelige sector is, met een sterke krimp tijdens de financiële crisis en groei in de jaren erna. Met het oog op de coronacrisis tonen we niet alleen realisatiedata tot en met 2019, maar ook een prognose van het Economisch Instituut voor de Bouw. Hoewel de exacte effecten van de coronacrisis moeilijk te schatten zijn, wordt in 2020 en 2021 een substantiële krimp in de bouwproductie verwacht, vergelijkbaar in omvang met krimpmomenten tijdens de financiële crisis³.

³ Het Economisch Instituut voor de Bouw publiceert doorgaans geen exacte cijfers, vanwege de foutmarges random datapunten. Wij hebben de cijfers voor het bbp (vanaf 2020) en de bouwproductie daarom geschat op basis van een grafiek in de notitie **Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis**: <https://www.eib.nl/pdf/Notitie%20Vooruitzichten%20voor%20de%20bouw%20na%20de%20coronacrisis.pdf>. De geschatte cijfers wijken slechts marginaal af van de cijfers die het EIB heeft berekend.

WERKGELEGENHEID

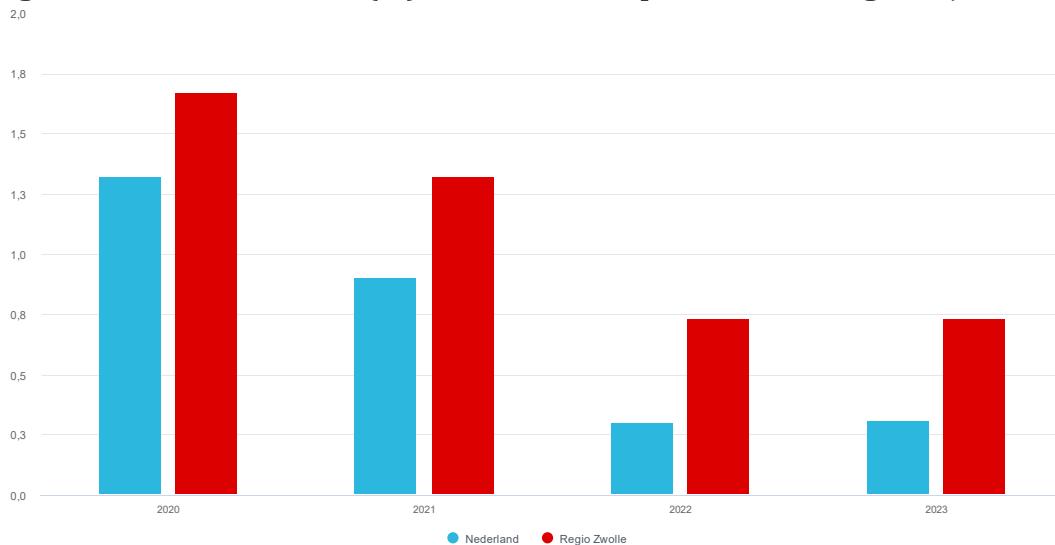
Figuur 3.1 Mutatie (%) aantal arbeidsplaatsen in de bouw ten opzichte van voorgaand jaar, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland

Bron: LISA

De werkgelegenheid in de bouwsector is tijdens de financiële crisis fors gekrompen. Vanaf 2017 is er in arbeidsmarktregio Zwolle weer sprake van groei, terwijl voor Nederland als geheel het herstel van het aantal arbeidsplaatsen al vanaf 2016 inzette. In 2019 is de groei ongeveer gelijk voor arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland.

Figuur 3.2 Volumemutaties (%) in de bouw ten opzichte van voorgaand jaar in Nederland

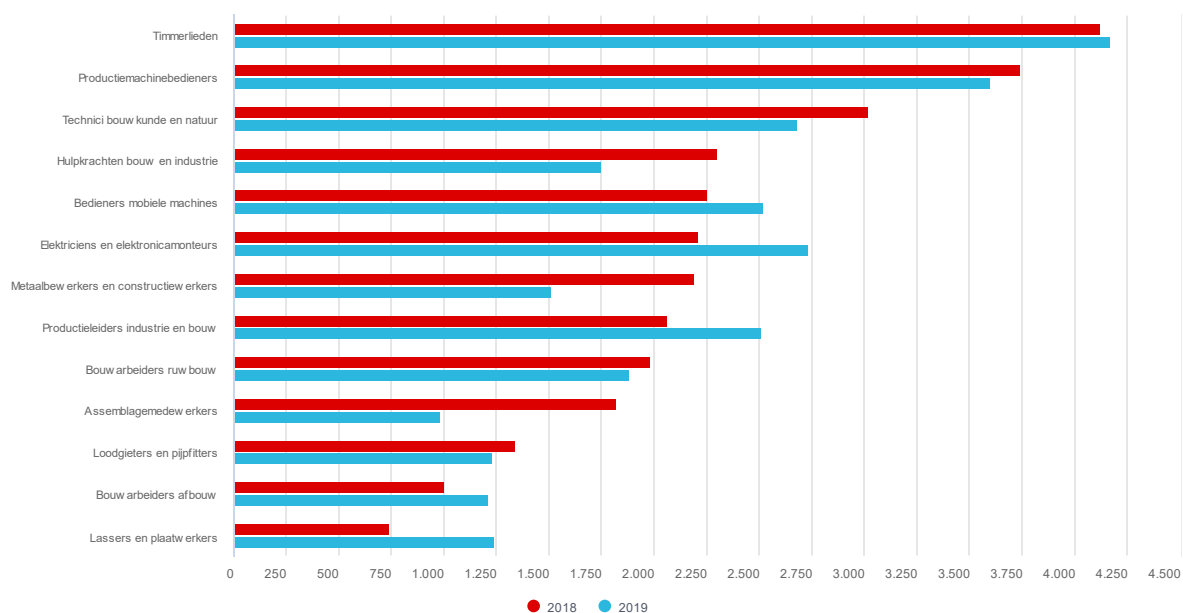

Bron: Panteia, LISA

Volgens een prognose van Panteia zal de werkgelegenheid in de bouwsector in Nederland en arbeidsmarktregio Zwolle in de toekomst blijven stijgen. Deze prognose is echter vóór de coronacrisis gemaakt en het is waarschijnlijk dat deze cijfers aanzienlijk lager zullen uitvallen, vooral voor 2020 en 2021.

KENMERKEN WERKENDEN

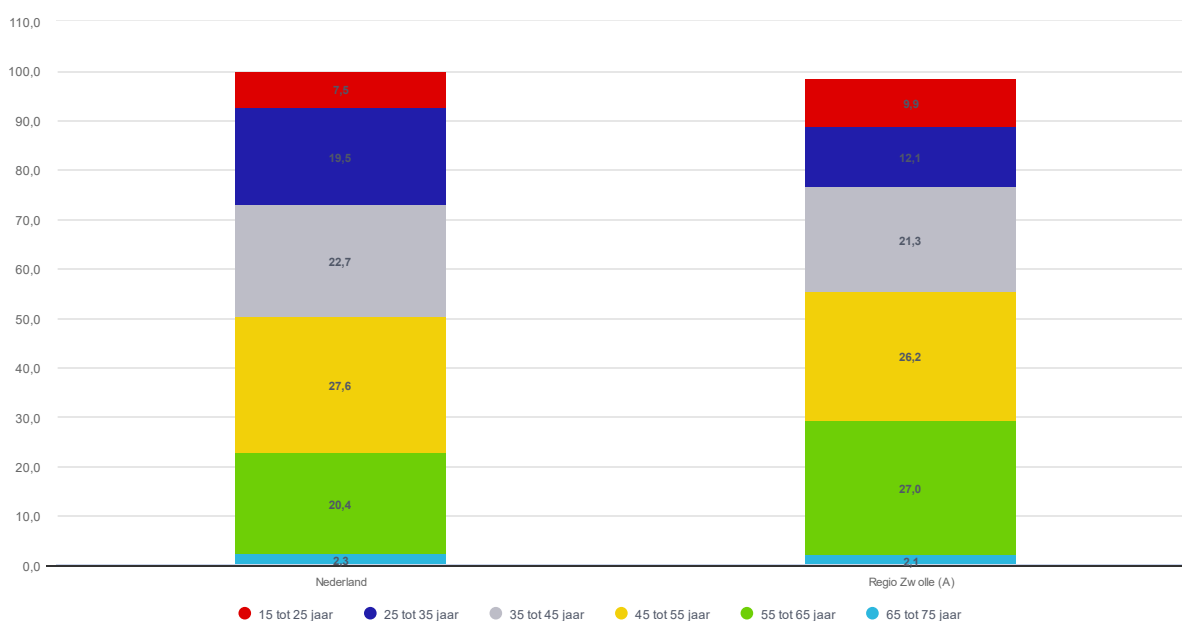
Figuur 4 Werkenden in de bouwsector naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS microdata

Timmerlieden vormen de grootste beroepsgroep qua aantal werkenden. Op de tweede plek staan de productiemachinebedieners, met 3.600 werkenden. Het aantal lassers en plaatwerkers is tussen 2018 en 2019 relatief het sterkst gestegen. Wat opvalt is dat niet één of enkele beroepsgroepen dominant zijn, maar dat een tiental beroepsgroepen allemaal meer dan 1.500 werkenden tellen. Dat duidt op de omvang en complexiteit van projecten in de bouwsector, die verregaande specialisatie in de hand werkt.

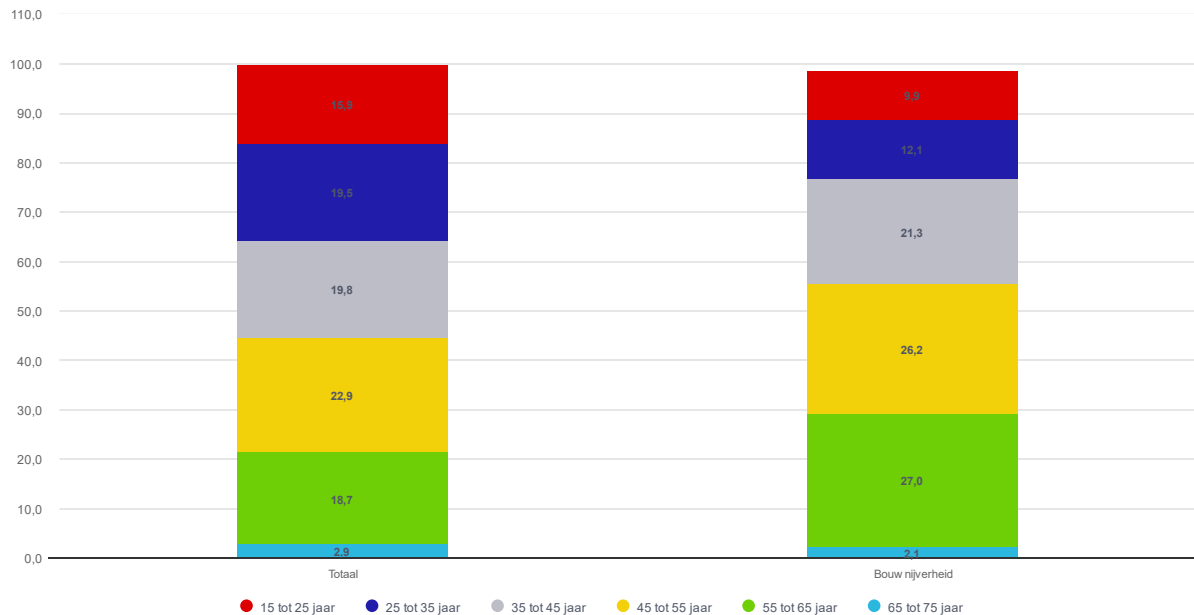
Figuur 5.1 Werkenden in de bouwsector naar leeftijd, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland is het aandeel werkenden naar leeftijdsgroep ongeveer gelijk. 55% procent van alle werkenden in de bouwsector in arbeidsmarktregio Zwolle is 45 jaar of ouder. 29% is ouder dan 55, en 2% is ouder dan de traditioneel pensioengerechtigde leeftijd van 65. Daarmee is de bouwsector in arbeidsmarktregio Zwolle iets sterker vergrijsd dan de sector landelijk.

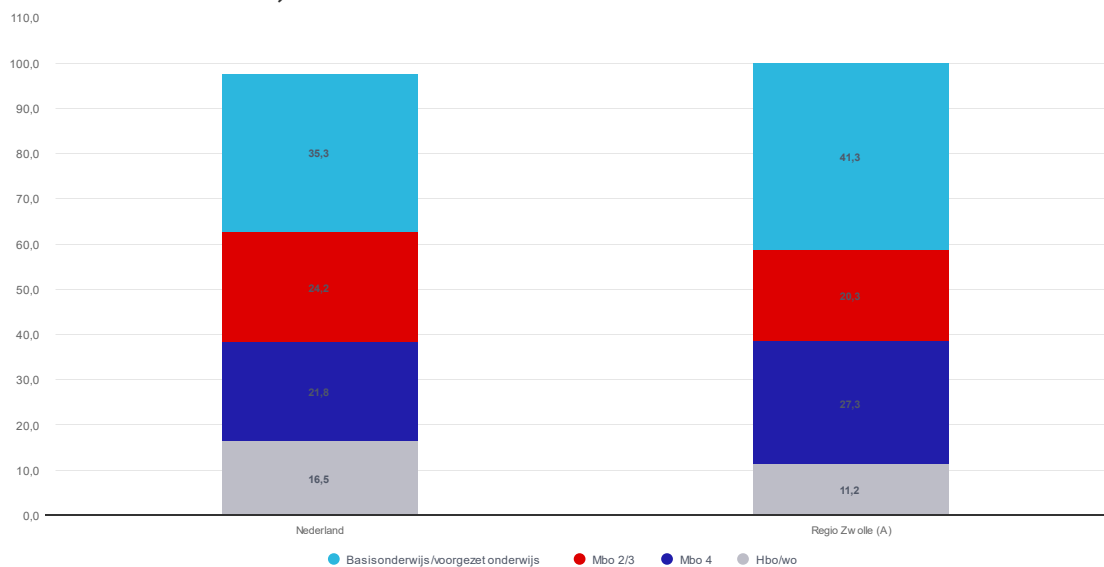
Figuur 5.2 Werkenden naar leeftijd, totaal en bouwsector, arbeidsmarktregio Zwolle 2019

Bron: CBS microdata

In de bouw werken relatief minder jongeren dan in het totaal van alle sectoren. Gemiddeld is 50% van alle werkenden 45 jaar of ouder. Vooral het cohort 55 – 65 jarigen is relatief groot in de bouwsector. De verschillen tussen de bouwsector en andere sectoren zijn nog wat groter dan de verschillen tussen de bouwsector in arbeidsmarktregio Zwolle en de rest van Nederland.

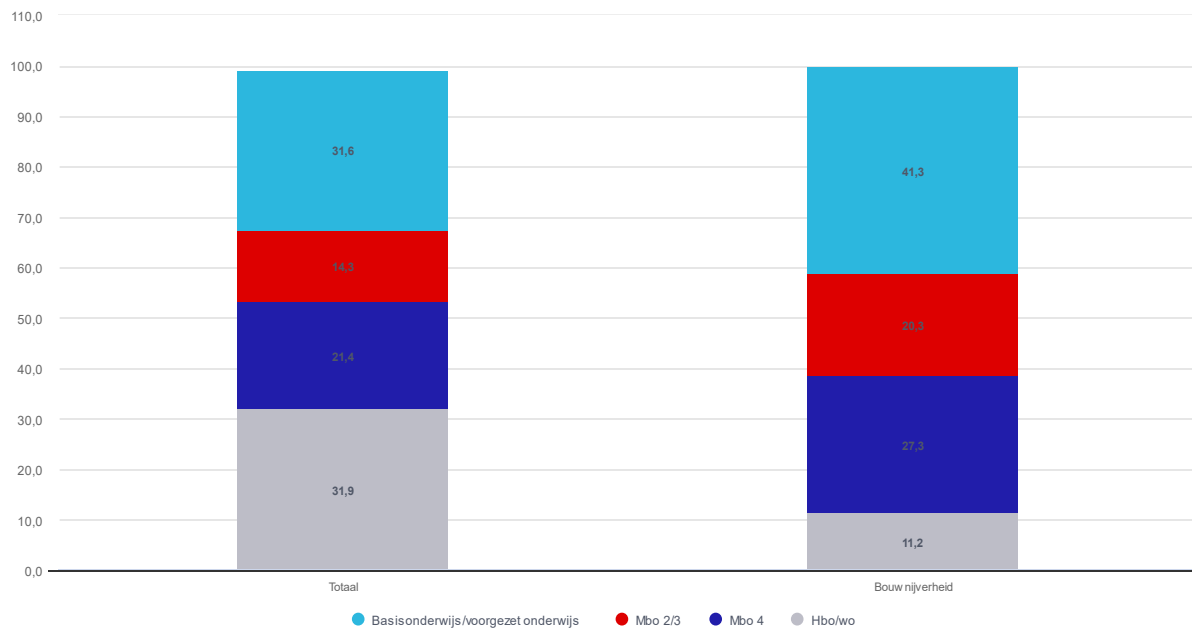
Figuur 6.1 Werkenden in de bouwsector naar opleidingsniveau, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland verschilt de bouwsector van arbeidsmarktregio Zwolle qua opleidingsniveau. Zo is te zien dat het aandeel werkenden in Nederland met het opleidingsniveau mbo 2-3 groter is dan in arbeidsmarktregio Zwolle, terwijl het aandeel werkenden met opleidingsniveau mbo 4 juist hoger is dan in Nederland. Hoe dit precies samenhangt met de mix aan beroepsgroepen is nog onbekend.

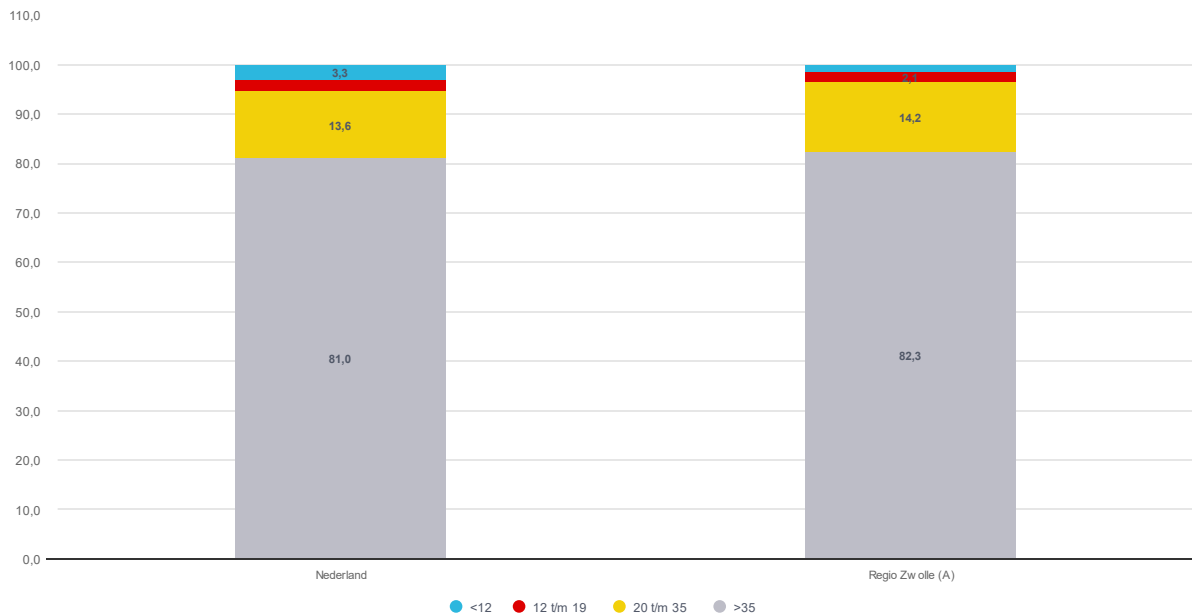
Figuur 6.2 Werkenden naar opleidingsniveau, totaal en bouwsector, arbeidsmarktregio Zwolle 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met het totaal van alle sectoren zijn er fors minder hoogopgeleiden werkzaam in de bouwsector. Het aandeel werkenden met een opleiding op mbo niveaus 2, 3 of 4 is daarentegen juist fors hoger. Dit past bij het beeld van een sector die vooral behoefte heeft aan praktisch opgeleide vakmensen; in uiteenlopende beroepsgroepen bijdragen aan omvangrijke, complexe projecten.

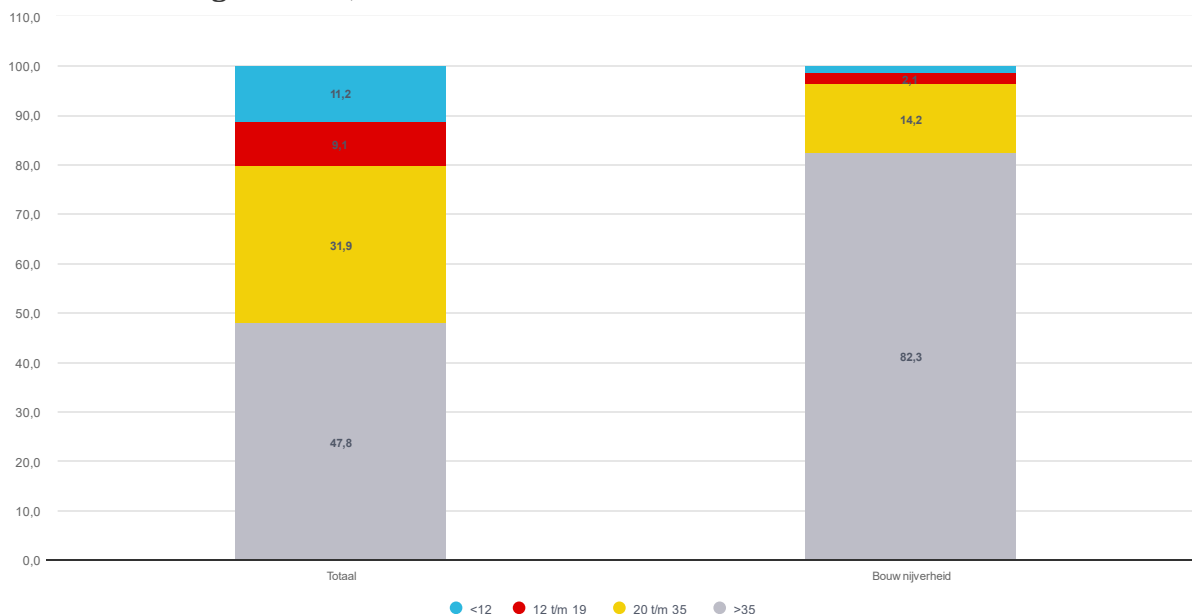
Figuur 7.1 Werkenden in de bouwsector naar dienstverband (uren per week), arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

Het aandeel werkenden in de bouwsector met een fulltime dienstverband is in arbeidsmarktregio Zwolle (82%) ongeveer gelijk aan dat van Nederland (81%). Vooral dienstverbanden met een deeltijdfactor kleiner dan 12 uur komen in arbeidsmarktregio Zwolle nauwelijks voor.

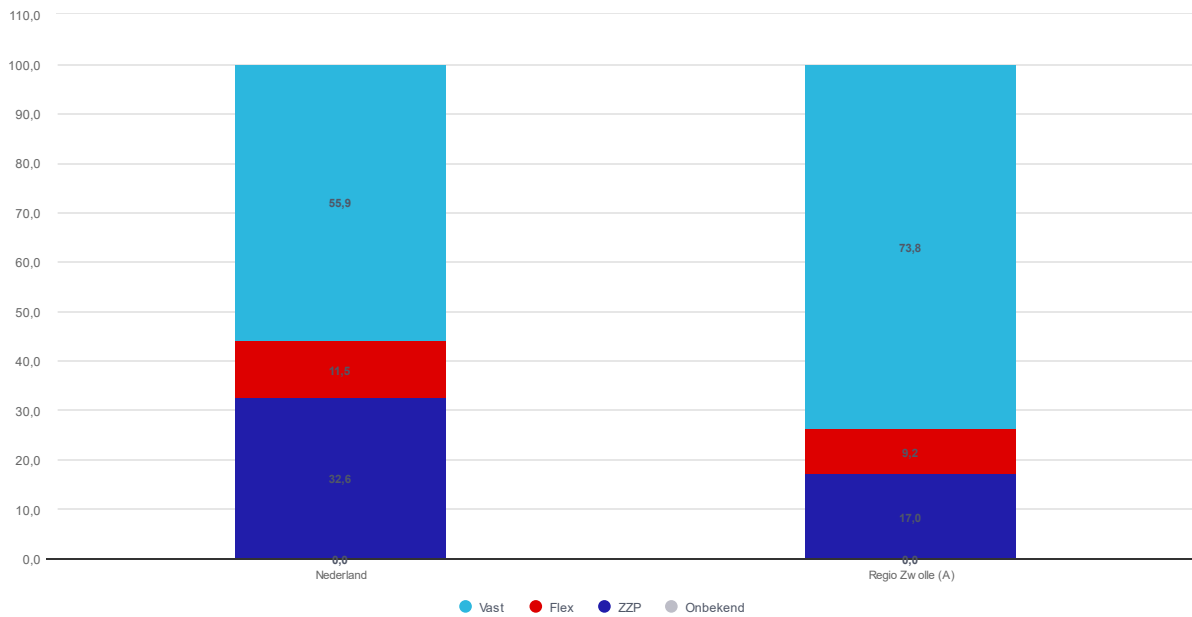
Figuur 7.2 Werkenden naar dienstverband (uren per week), totaal en bouwsector, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

Ten opzichte van andere sectoren komen fulltime dienstverbanden veel vaker voor in de bouwsector. Dit geldt zowel voor arbeidsmarktregio Zwolle als Nederland. Als we naar het totaal van alle sectoren kijken, komen dienstverbanden met deeltijdfactor 20 t/m 35 uur relatief vaker voor dan in de bouwsector.

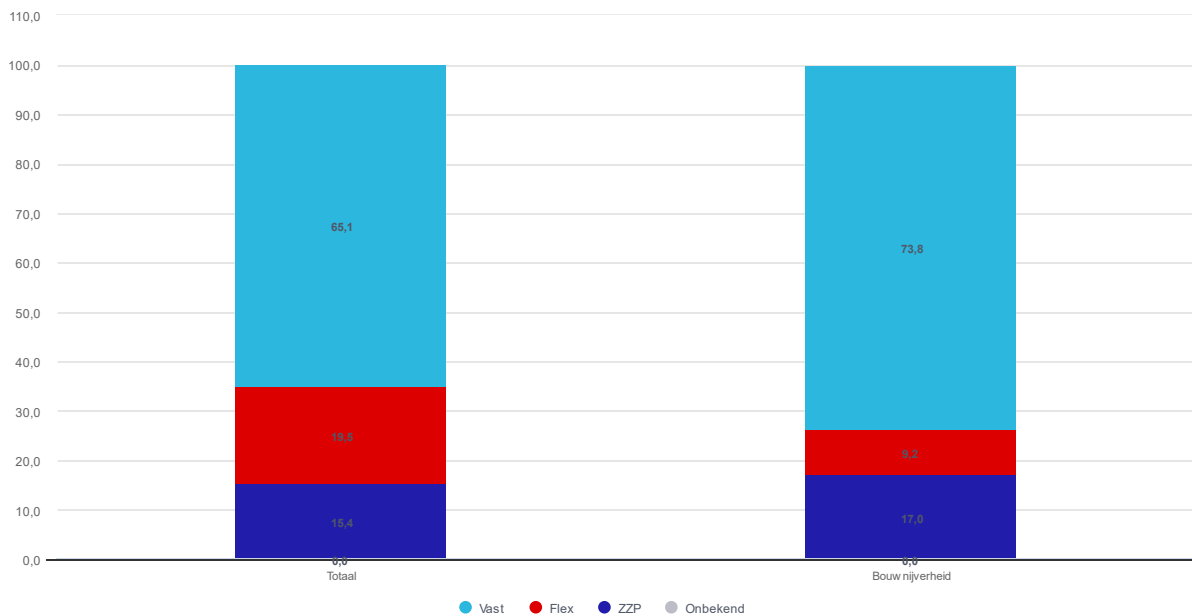
Figuur 8.1 Werkenden in de bouwsector naar type contract, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland zijn er in arbeidsmarktregio Zwolle veel meer werkenden met een vast contract. Dit kan ook te maken hebben met een relatief hogere leeftijd, en relatief veel fulltime dienstverbanden.

Figuur 8.2 Werkenden naar type contract, totaal en bouwsector, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

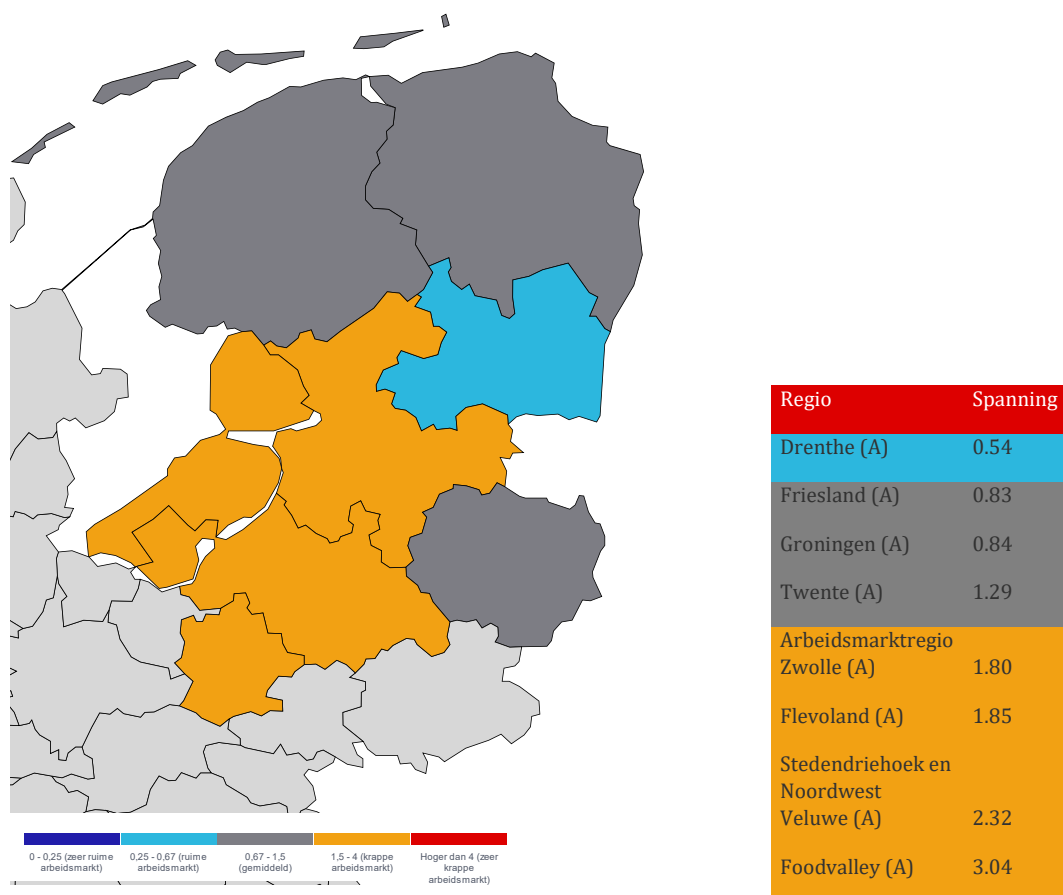
Bron: CBS microdata

In vergelijking met het totaal van alle sectoren, heeft een groot aandeel van de werkenden in de bouwsector een vast contract. Dit is begrijpelijk vanuit de schaarste / krapte op de regionale arbeidsmarkt voor beroepsgroepen die het vaakst werkzaam zijn in de bouwsector.

Een vast- en/of fulltime contract is één van de manieren waarop werkgevers in de bouwsector werknemers werven en binden.

ARBEIDSMARKTSPANNING

Figuur 9 Spanningsindicator bouwsector (technische beroepen), 2020 kwartaal 1

Bron: UWV

Net als de arbeidsmarktregio's Flevoland, Stedendriehoek en Noordwest Veluwe, en Foodvalley, kent arbeidsmarktregio Zwolle een krappe arbeidsmarkt voor technische beroepen. arbeidsmarktregio Drenthe heeft daarentegen een ruime arbeidsmarkt. De overige arbeidsmarktregio's kennen een arbeidsmarkt die in balans is (gemiddelde spanning) ⁴.

⁴ De spanningsindicator in de visualisaties kan een getal geven tussen 0 en oneindig. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. 0 tot 0,25: zeer ruim, 0,25 tot 0,67: ruim, 0,67 tot 1,5: gemiddeld, 1,5 tot 4,0: krap, 4,0 of meer: zeer krap.

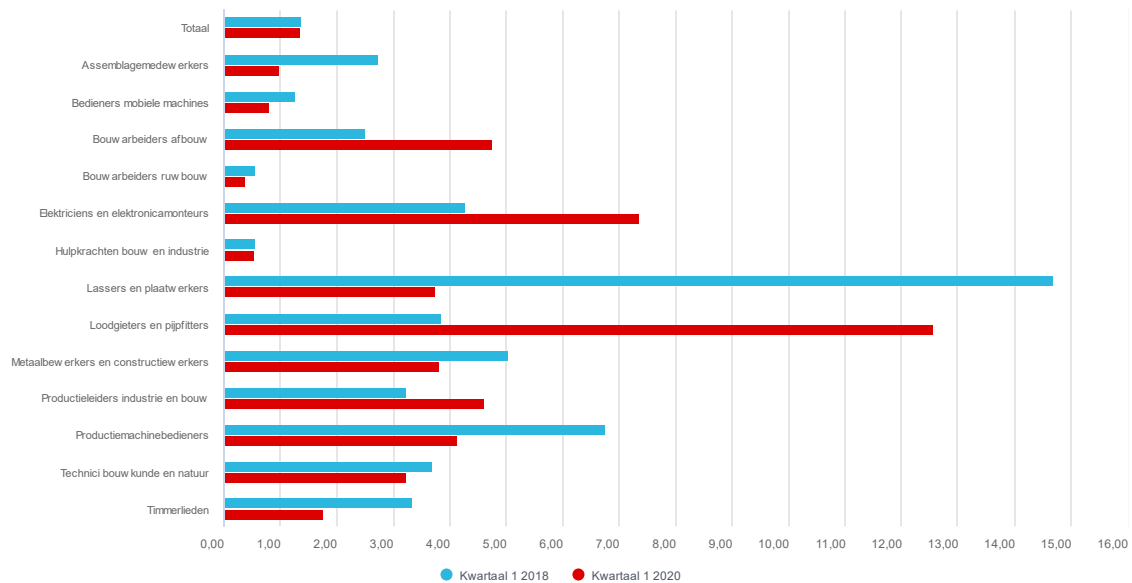
Beroepsklasse	Typering
ICT beroepen	zeer krap
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	krap
Technische beroepen	krap
Zorg en welzijn beroepen	krap
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	krap
Dienstverlenende beroepen	gemiddeld
Commerciële beroepen	gemiddeld
Transport en logistiek beroepen	gemiddeld
Managers	gemiddeld
Pedagogische beroepen	gemiddeld
Agrarische beroepen	gemiddeld
Creative en taalkundige beroepen	ruim

In bovenstaande tabel wordt de arbeidsmarktspanning vergeleken van diverse beroepsklassen, waaronder Technische beroepen.

SPANNINGSINDICATOR VOOR BEROEPEN IN DE SECTOR BOUW

In de onderstaande grafieken zien we een wisselend beeld qua ontwikkelingen van arbeidsmarktspanning. Bij verschillende beroepsgroepen is de arbeidsmarkt tussen het eerste kwartaal van 2018 en 2020 beduidend ruimer geworden, terwijl voor andere beroepsgroepen het tegenovergestelde geldt. Dat gezegd hebbende, is de arbeidsmarktspanning voor veel beroepsgroepen nog steeds hoog in het eerste kwartaal van 2020.

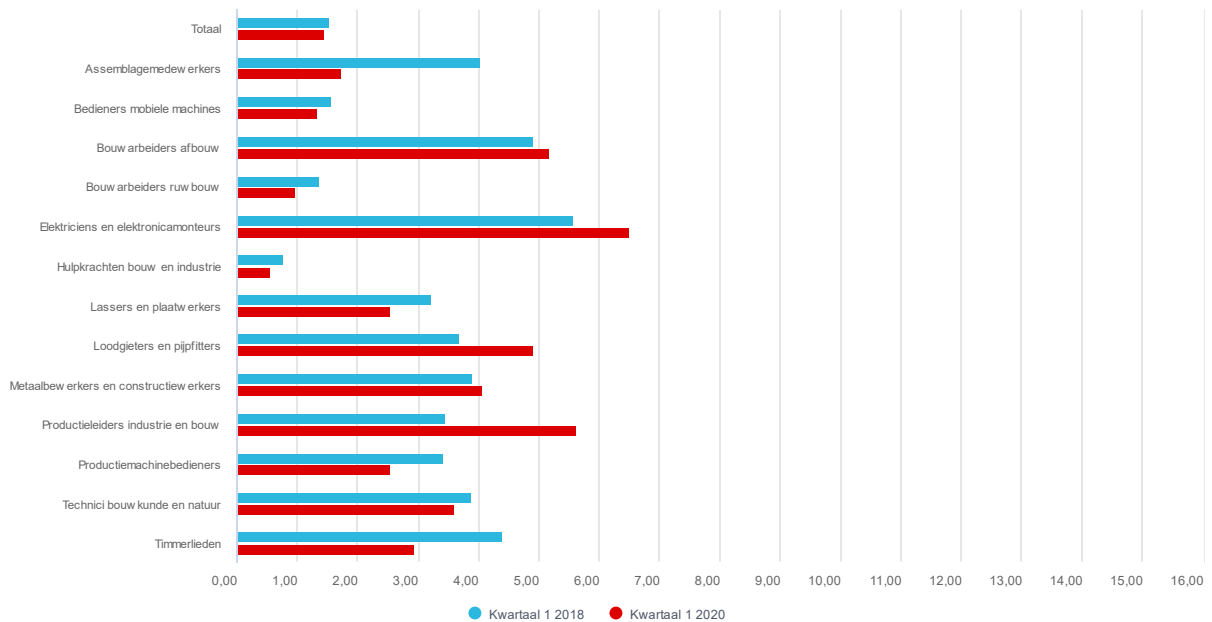
Figuur 10.1 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

In arbeidsmarktregio Zwolle is voor de beroepsgroepen *loodgieters en pijpfitters* en *elektriciens en elektronicamonteurs* de spanning op de arbeidsmarkt tussen het 1^e kwartaal 2018 en het 1^e kwartaal 2020 sterk toegenomen. Vooral *loodgieters en pijpfitters* zijn erg gewild.

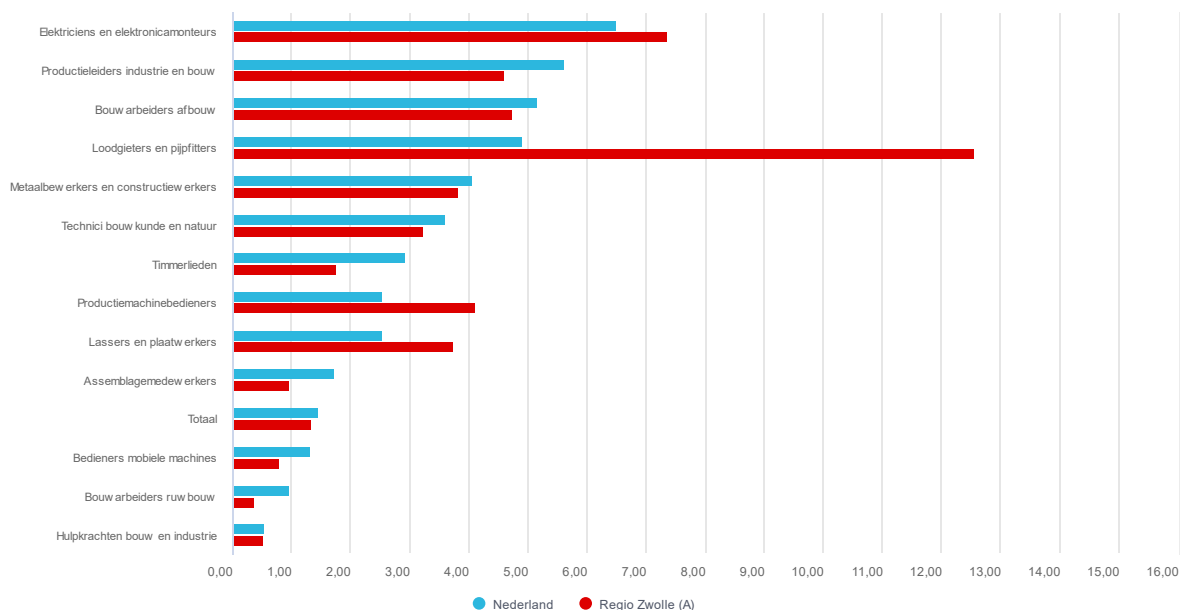
Figuur 10.2 Spanningsindicator naar beroepsgroep, Nederland

Bron: UWV

Op nationaal niveau zien we een soortgelijk beeld, hoewel de verschillen tussen jaren vaak kleiner zijn dan in arbeidsmarktregio Zwolle, en de arbeidsmarkt aanzienlijk minder krap is voor loodgieters en pijpfitters. Dit komt omdat op nationaal niveau (extreme) tekorten in de ene regio worden opgevangen door (ruimer) aanbod uit een andere regio.

Figuur 10.3 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2020 kwartaal 1

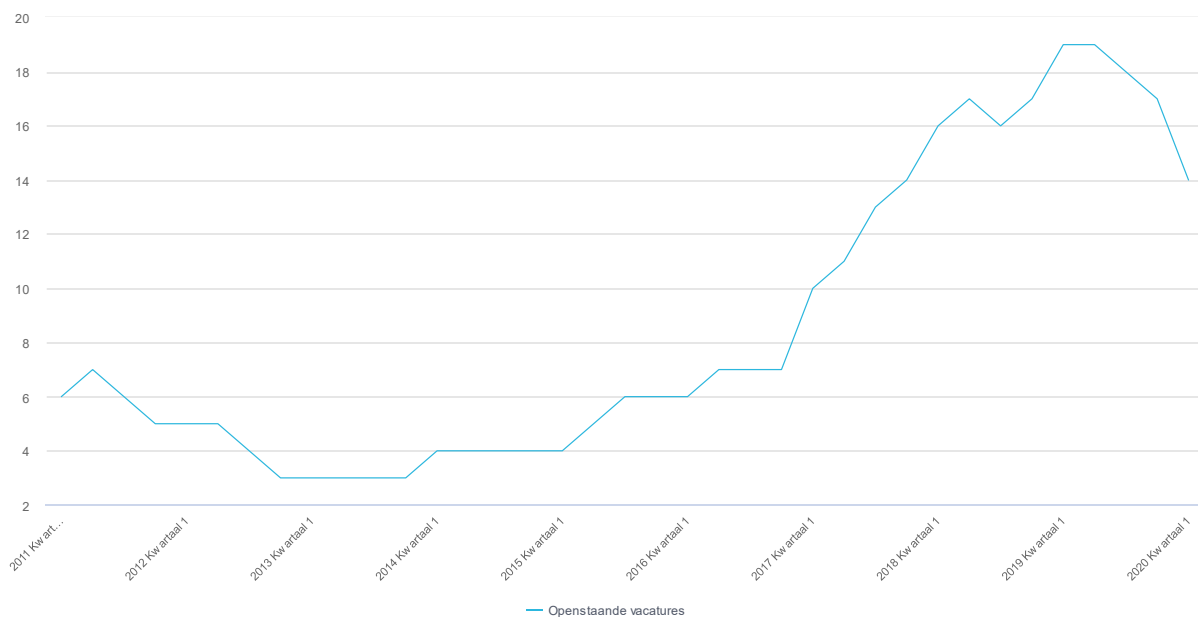
Bron: UWV

Arbeidsmarktregio Zwolle volgt in grote lijnen de landelijke trend: als de landelijke arbeidsmarkt krap/ruim is, is de regionale arbeidsmarkt doorgaans ook krap, dan wel ruim.

VACATURES IN DE SECTOR BOUW

Het aantal openstaande vacatures in de bouw stijgt tot en met het eerste kwartaal van 2019 naar 19.000, maar neemt vervolgens tot het eerste kwartaal van 2020 af naar 14.000. Landelijk daalt het aantal openstaande vacatures vanaf 2018 van 74.400 naar 54.600 in het eerste kwartaal van 2020, het begin van de coronacrisis.

Figuur 11 Openstaande vacatures in de bouwsector in Nederland x1000

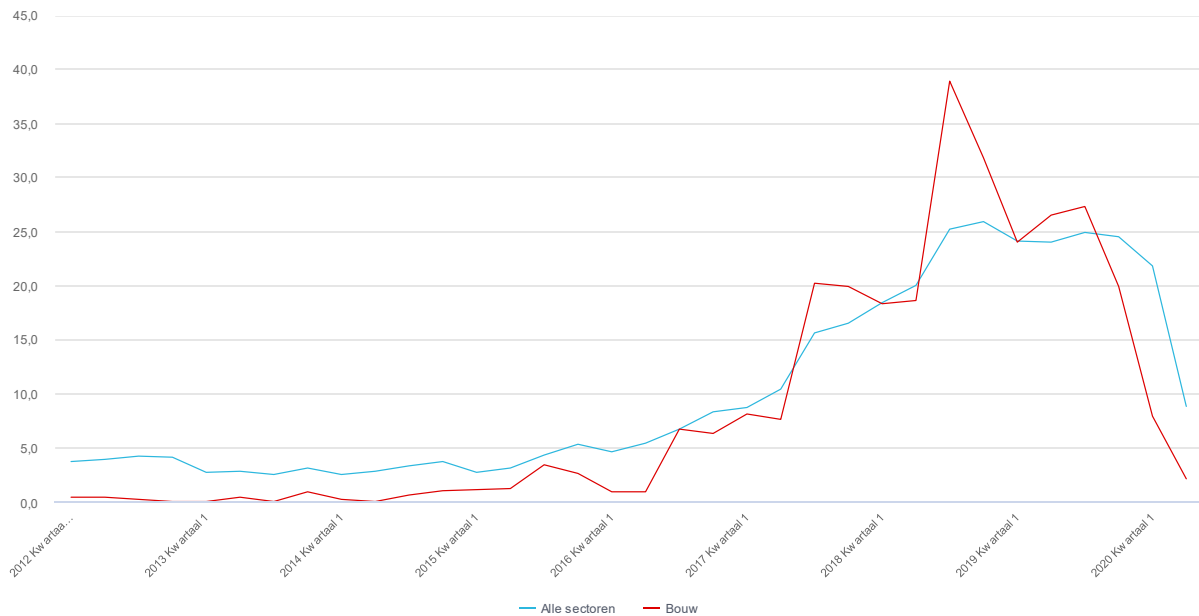
Bron: CBS

Volgens een analyse van het UWV uit 2019, werden steeds meer woningen en bedrijfspanden gebouwd in Nederland. Er werd geïnvesteerd in (onderhoud van) wegen, bruggen en tunnels, en de transitie naar duurzame energie bracht veel werk met zich mee, zowel in de bouw van nieuwe panden, als in het aanpassen van bestaande woningen en panden. Door de vraag bij bouw- en installatiebedrijven, kampte men met personeelstekorten. Zowel mbo-geschoolde, als ervaren vakmensen waren zeer gewild, en ook op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau waren er groeiende tekorten.⁵ Door de coronacrisis zal de vraag naar alle waarschijnlijkheid echter afnemen.

⁵ UWV, Moeilijk vervulbare vacatures: <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/moeilijk-vervulbare-vacatures-2019.pdf>

BELEMMERINGEN WERKGEVERS IN DE SECTOR BOUW: PERSONEELSTEKORT

Figuur 12 Aandeel werkgevers dat productiebelemmeringen ervaart door personeelstekort, Nederland

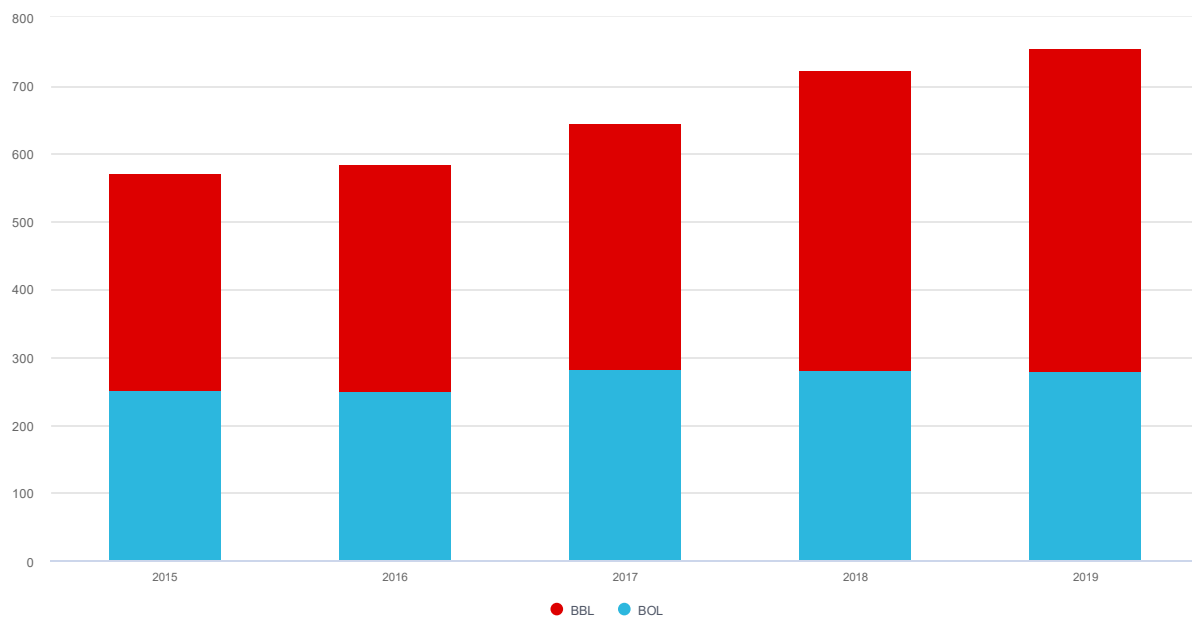

Bron: CBS

Door de coronacrisis neemt het aandeel werkgevers met productiebelemmeringen als gevolg van personeelstekorten drastisch af. In 2018 en 2019 was dit juist de belangrijkste beperkende factor in vergroten van de productie.

DEELNAME BOUWOPLEIDINGEN

Figuur 13 mbo-deelnemers aan bouw- en infra-opleidingen, woonachtig in arbeidsmarktregio Zwolle

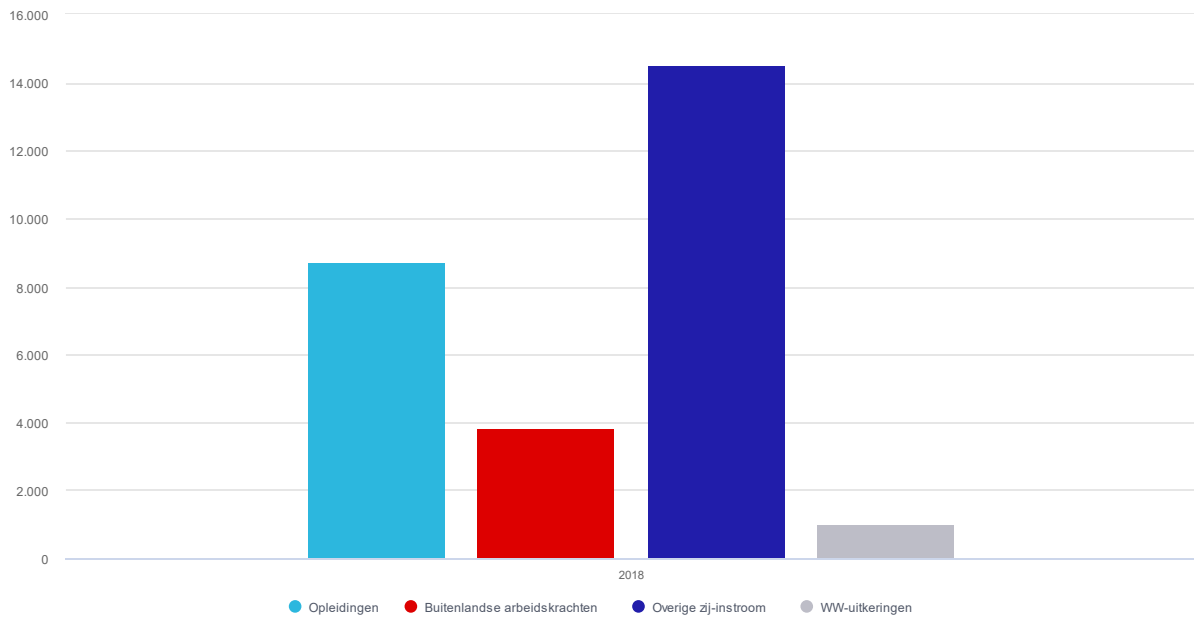
Bron: DUO

Het aantal mbo-deelnemers aan bouw- en infra-opleidingen neemt in arbeidsmarktregio Zwolle toe en men verwacht dat deze toename tot 2023 aanhoudt ⁶. Met het oog op de coronacrisis is het echter de vraag in hoeverre deze trend doorzet. Als toekomstige mbo-deelnemers horen dat er in de bouw geen werk te vinden is, zullen ze waarschijnlijk minder snel geneigd zijn om een opleiding in deze richting te kiezen. Met het oog op de verwachte behoefte aan arbeidskrachten in de bouw op de middellange termijn is het op peil houden van deze studentenaantallen cruciaal.

⁶ EIB, Trends op de bouwmarkt: https://www.eib.nl/pdf/Trends%20op%20de%20bouwmarkt%202019-2023_web.pdf

BENODIGDE INSTROOM IN DE SECTOR BOUW

Figuur 14 Samenstelling instroom bouwnijverheid 2018

Bron: EIB

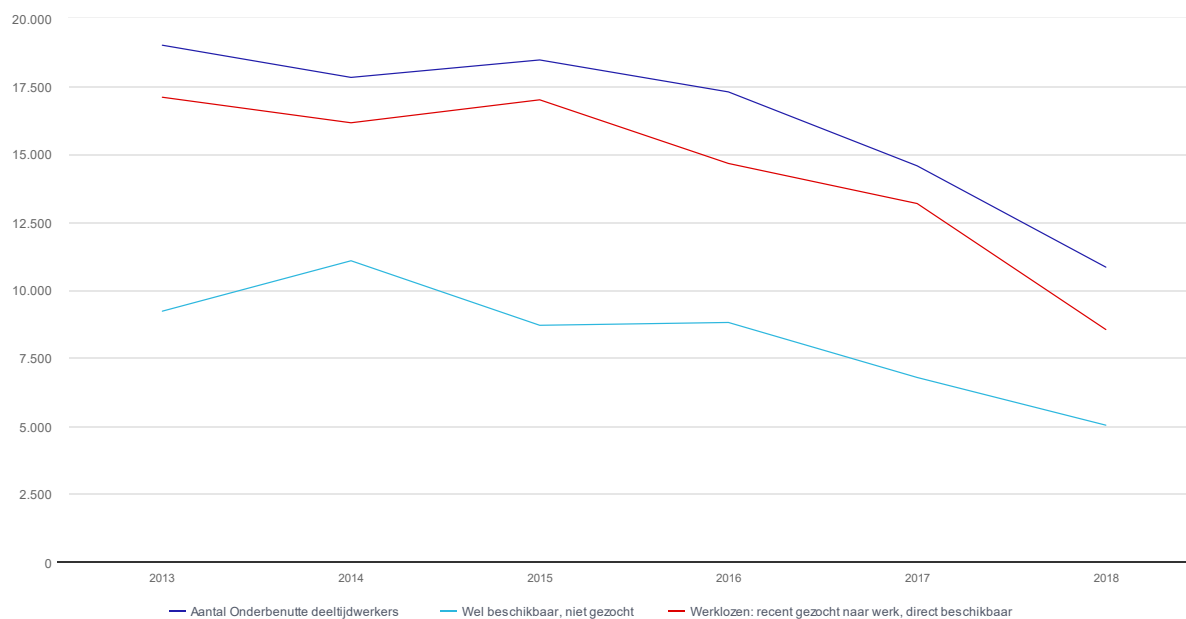
In 2018 bestond de helft van de instromers naar de bouw uit zij-instromers vanuit andere binnenlandse sectoren. Het Economisch Instituut voor de Bouw schatte in 2019 dat de instroombehoefte voor de Nederlandse bouwsector in de periode 2020-2023 ongeveer 62.000 arbeidskrachten zal bedragen ⁷. Door de coronacrisis moet men er echter rekening mee houden dat deze cijfers lager zullen uitvallen, aangezien de bouwsector naar verwachting een krimp zal ervaren ⁸.

⁷ Bron: EIB, Trends op de bouwmarkt 2019-2023:
https://www.eib.nl/pdf/Trends%20op%20de%20bouwmarkt%202019-2023_web.pdf

⁸ Bron: EIB, Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis:
<https://www.eib.nl/pdf/Notitie%20Vooruitzichten%20voor%20de%20bouw%20na%20de%20coronacrisis.pdf>

ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL

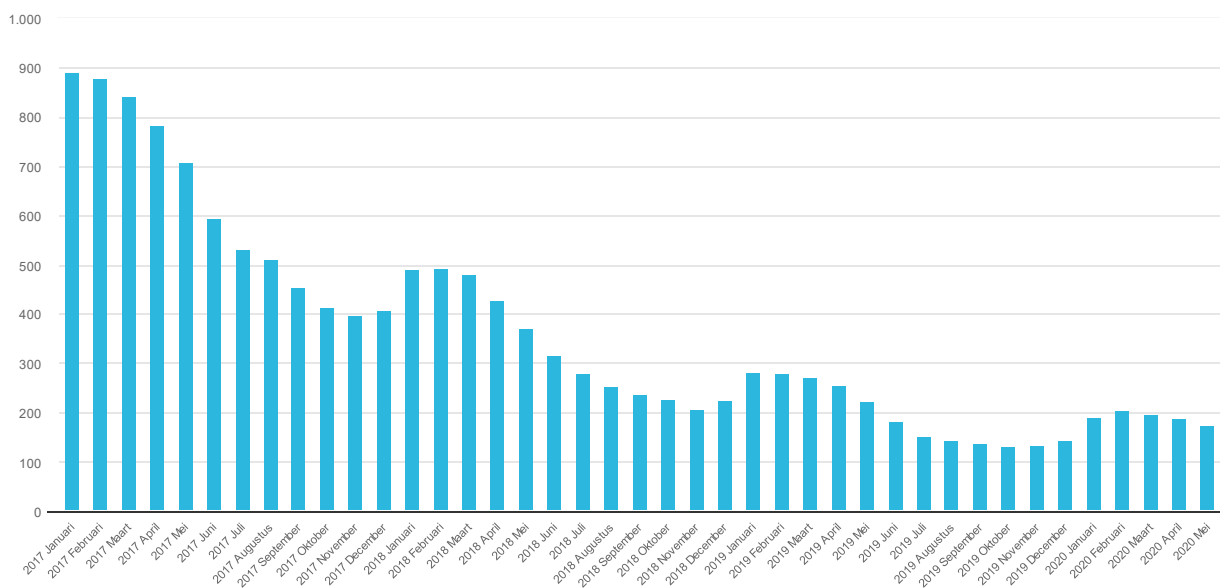
Figuur 15 Personen beschikbaar voor werk, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS microdata

Het aantal mensen in arbeidsmarktregio Zwolle dat beschikbaar is voor werk, neemt sinds 2013 af. Dit geldt met name voor werklozen. Onder de personen die geen betaald werk hebben en hiervoor beschikbaar zijn, was in 2018 in arbeidsmarktregio Zwolle 43 procent laag opgeleid, 41 procent middelbaar opgeleid en 16 procent hoogopgeleid. Gezien het zeer lage aandeel werkenden in de bouw die in de sector instromen vanuit WW-uitkeringen zullen hier relatief zeer weinig mensen bij zien met ervaring in de sector. Het is lastig te zeggen hoeveel van deze personen de competenties hebben die nodig zijn om in de bouwsector te werken. Een dergelijke analyse zou mogelijk zijn met bijvoorbeeld www.skillsinzicht.nl.

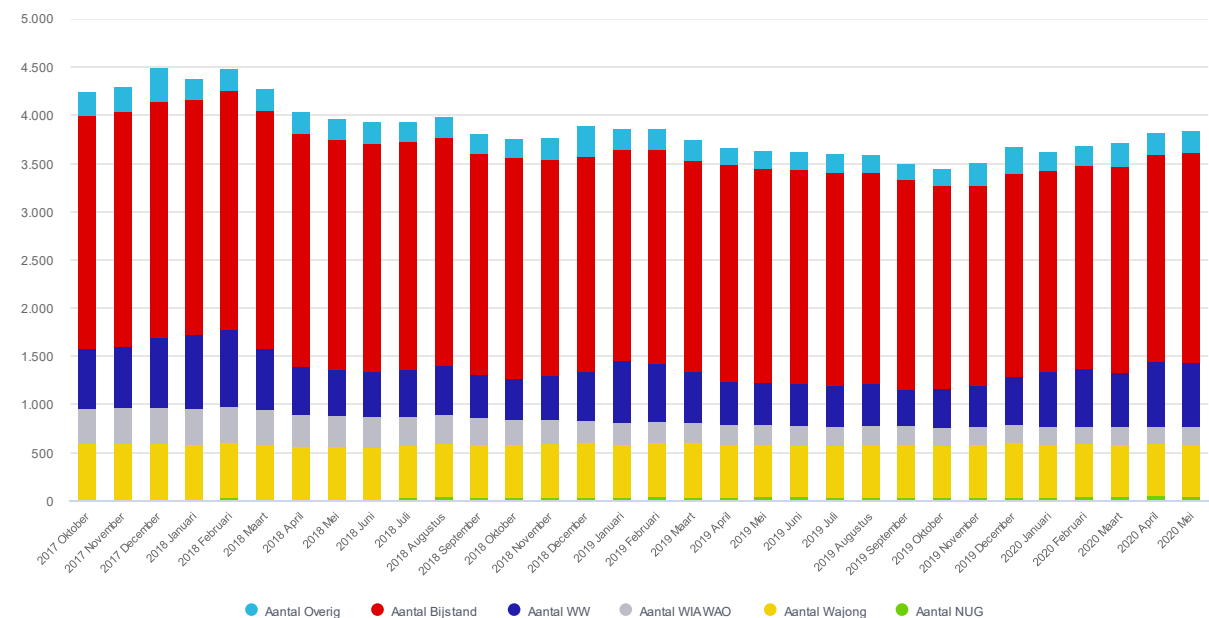
Figuur 16 Personen met een WW-uitkering en een bouwachtergrond, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

Het aantal personen met een bouwachtergrond en een WW-uitkering neemt sinds 2017 ieder jaar af. De lichte stijging in 2020 lijkt nog meer op een seizoen effect dan op een direct effect van corona.

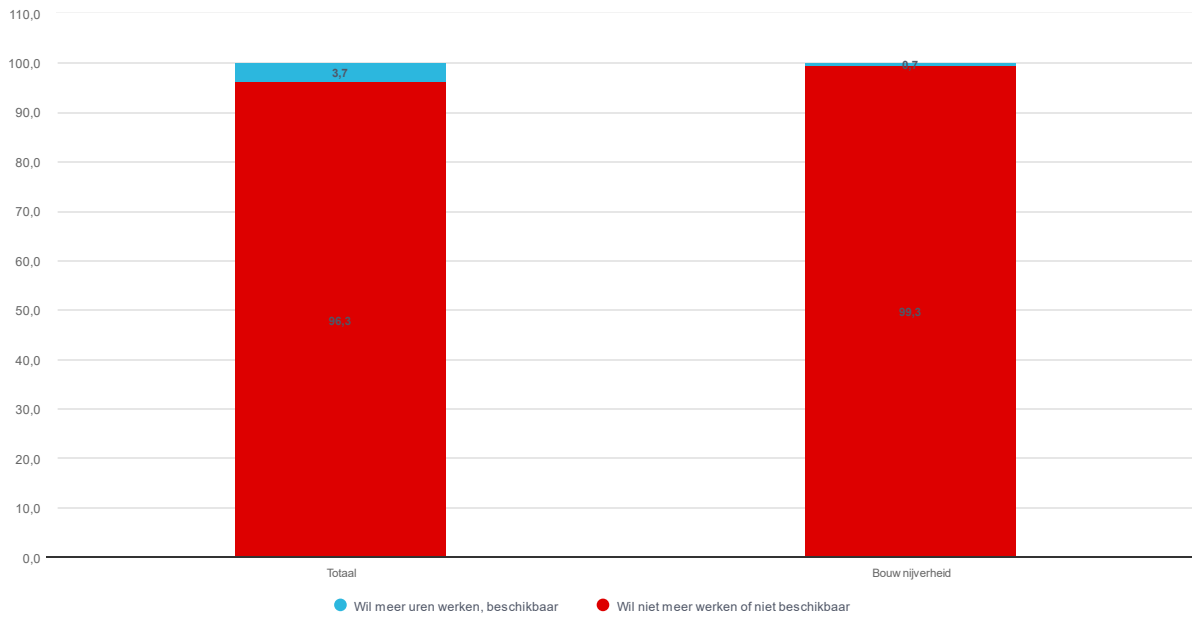
Figuur 17 Geregistreeerde werkzoekenden zonder dienstverband, met achtergrond in technische beroepen, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

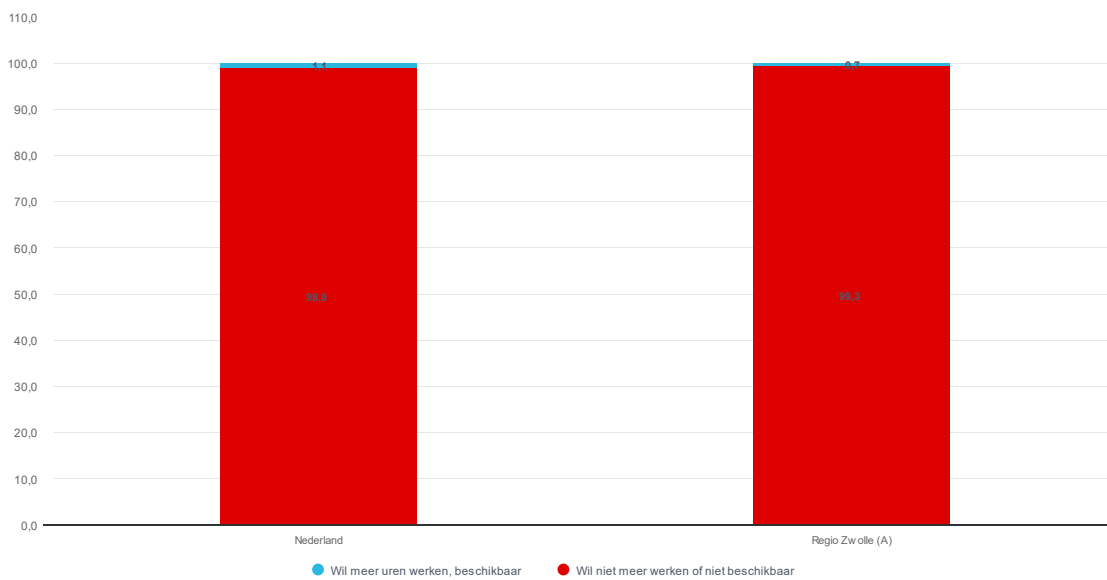
Sinds november 2019 neemt het aantal mensen met een uitkering en technische achtergrond weer licht toe. Daarvoor nam hun aantal juist gestaag af, van ruim 4.500 eind 2017 tot minder dan 3.500 in oktober 2019.

Figuur 18.1 Werkenden, naar wens om meer uren te werken, arbeidsmarktregio Zwolle, totaal en Bouw, 2019

Bron: CBS microdata

Figuur 18.2 Werkenden in de bouwsector, naar wens om meer uren te werken, Nederland en arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

Arbeidstekorten kunnen niet opgevangen worden door werknemers in de bouwsector meer te laten werken. Dit komt waarschijnlijk doordat de meeste werkenden nu al lange werkweken hebben. De situatie van arbeidsmarktregio Zwolle komt daarmee overeen met de landelijke situatie.

ETIL RESEARCH GROUP

ArbeidsmarktInZicht.nl